

Dagens tema

- **Typer**
(Kapittel 3 frem til 3.3.1.)
- **Innføring i ML**
(Kapittel 7.4.3 & ML-kompendiet.)

Typer

En (data-)type består av:

- en mengde **verdier**
- en mengde **operasjoner** man kan anvende på disse verdiene

Eksempel:

1	Type: boolean
2	Verdimengde: {true, false}
3	Operatorer: NOT, AND, OR ...

Programmeringsspråk har vanligvis en del predefinerte typer, samt mekanismer for å lage mer komplekse datatyper fra disse.

Hva er fint med typer?

Det gir oss muligheten til å

- **klassifisere** våre data
- **beskytte** data fra feil eller meningsløs bruk
- **abstrahere** og gjemme den underliggende representasjonen

Predefinerte typemekanismer

elementære typer , ofte integer, real, character, string, . . .

oppramstyper , eks. {mandag, tirsdag, onsdag, ...}

intervall-typer , f.eks. tallene fra 1 til 100

lister, sekvenser , predefinert i LISP, ML

tabeller, arrayer , gjerne predefinert i imperative språk

pekere . . .

Generelle typemekanismer I

produkt-typer med flere komponenter

- Pascal/Ada: record
- C/C++: strukturer
- Java/Simula: klasser

union-typer gir flere alternativer (gjensidig ekskluderende)

- Eksempel (i ML-syntaks):
`datatype boolean = true | false;`
- Pascal/Ada: variant record
- C/C++: union

Generelle typemekanismer II

rekursive typer inneholder noe av sin egen type

Eksempel: liste av heltall

```
1 class Node { int verdi; Node neste; }  
2 Node liste;
```

Med rekursjon kan man lage strukturer som er vilkårlig store og som kan ha vilkårlig stor kompleksitet.

parametriserte typer muliggjør datastrukturer over vilkårlige "element"-typer. Eksempel: en generell liste

Ved de generelle mekanismene kan man uttrykke de fleste andre type-konstruksjoner implisitt (med vekslende effektivitet).

Abstrakte datatyper

Innkapsling: Kan definere verd mengden og de tilhørende funksjonene i én modul.

Beskyttelse/skjuling: Skjule visse funksjoner og variable i en modul slik at de ikke kan brukes utenfor modulen.

Abstraksjon - vi slipper å tenke på den underliggende representasjonen.

Eksempel: Rasjonale tall som data-type:

```

1 Type RAT =
2   modulebegin
3     t, n : Int
4     FUNC mult(a,b:RAT):RAT ==
5       RETURN((a.t*b.t),(a.n*b.n))
6     ...
7   endmodule RAT

```

Verdimengde / datastruktur

Tilhørende funksjoner

Eventuelt andre funksjoner

Funksjonelle (applikative) språk

Motivasjon: Matematisk tilnærming til problemene uten tanke på maskinens oppbygning. Abstraksjonsnivå tilpasset programmereren, ikke hardware.

Eksempel: Euclids algoritme for å finne største felles divisor

Algoritmen: $\text{gcd}(0, n) = n$
 $\text{gcd}(m, n) = \text{gcd}(n \bmod m, m)$ for $m > 0$

```
1 // Java
2 int gcd(int m, int n){
3   int prev;
4   while (m != 0) { prev = m; m = n % m; n = prev;}
5   return n;}
```

```
(* ML *)
fun gcd(m, n) =
  if m = 0 then n
  else gcd(n mod m, m);
```


Rent funksjonelle språk

Rent funksjonelle språk har ikke tilordning! Variable kan ikke oppdateres.

Kan definere:

- konstanter,
- funksjoner,
- typer (hvis typet språk)

og kan skrive uttrykk!

Vi har ikke tilstander som i imperative språk, men **verdier** og **applikasjon av funksjoner**.

Rent funksjonelle språk

Typiske fordeler

- enkel, elegant kode
- ingen side-effekter
- aliasing ikke problem
- kan lett interpreteres

Typiske ulemper

- effektivitet
- mister kontroll med tid og rom
- input/output (ML gjør dette imperativt)

Rent funksjonelle språk

	imperativt	applikativt
oppdatering	tilordning	parameter-mekanismen
sekv. sammensetning	;	funksjons-sammensetning
valg	if-setning	if-uttrykk
gjentakelse	løkke	rekursjon

Eksempel: den imperative koden

```
x := f(x, y);
x := g(x, y);
```

blir funksjonelt seende ut som:

$$g(f(x, y), y)$$

Introduksjon til standard ML

Pensum:

- Bjørn Kristoffersen: *Funksjonell Programmering i Standard ML*, kompendium 61.
- Læreboka, kapittel 7 (untatt 7.4.1, 7.4.2 og 7.5).

Standard ML er et *interpreterende* språk.

ML-interpreteren startes fra Unix ved kommandoen sml:

```
1 > sml
2 Standard ML of New Jersey, Version 110.0.3,
3 January 30, 1998 [CM; autoload enabled]
4 -
```

- angir at systemet er klart til å ta imot kommandoer.

= angir at systemet venter på flere instruksjoner.

Husk: Alle uttrykk og deklarasjoner skal avsluttes med ;.

Kommentarer skrives ved (* ... *).

CTRL-D avslutter systemet.

Man kan også starte ML fra emacs (sml-mode).

Eksempler på enkle beregninger

1	- 2 + 2;	- 5 div 2;	- 5.0 / 2.0;	- 8 mod 3;	- it + 5;
2	val it = 4 : int	val it = 2 : int	val it = 2.5 : real	val it = 2 : int	val it = 7 : int

Deklarasjon av funksjoner

fun f(<parameterliste>) = <uttrykk>;

```
- fun plussto(x : int) = x + 2;
val plussto = fn : int -> int
- plussto(5);
val it = 7 : int
- plussto 1;
val it = 3 : int
- plussto(plussto it);
val it = 7 : int
```

Deklarasjon av konstanter

```

- val konstanten = 5;
val konstanten = 5 : int
- konstanten + 3;
val it = 8 : int

```

Predefinerte typer:

```

int      med = < * + - div mod 0, 1, 2, ... (~ unær minus)
real     med = < * + - /          2.56
bool     med = true false andalso orelse
string   med = < "Olav Olavsen" ^ (konkatenering)
list     med = :: @ (konkatenering) [] [1,2,3] list

```

Merk: list er ikke en type, men en *typekonstruktør*.

Ingen overlasting

Ny deklarasjon med samme navn medfører at siste deklarasjon gjelder!

Eksempel:

```
fun f(...) = ...;
```

```
·
```

```
·
```

```
·
```

```
fun f(...) = ...;
```

nå vil f binde til siste deklarasjon!

Pass på skopet!

```
1 - val a = 5;  
2 val a = 5 : int  
3 - fun plussa x = x + a;  
4 val plussa = fn : int -> int  
5 - plussa 2;  
6 val it = 7 : int  
7 - plussa 3;  
8 val it = 8 : int  
9 - val a = 100;  
10 val it = false : bool  
11 - plussa 2;  
12 val it = 7 : int
```

Funksjonen plussa bruker en **omgivelse** der `a` har verdien 5. Vi har statisk binding.

Lister

Eksempler med lister:

- `[1,2,3]` – listen av 1, 2 og 3
- `[]` – den tomme listen (skrives også nil)
- `[1,2]@[3,4]=[1,2,3,4]` – konkatenering
- `0::[1,2] = [0,1,2]` – innsetting først
- `["Ole", "Petter"]` – liste av strenger
- `[[1,2],[2,3,4]]` – liste av lister

Typisk mønster for **rekursive funksjoner** over lister:

```
1 - fun f (lst: <type> list) =  
2   case lst of [] => ...  
3           | x::xs => ... f(xs) ...;
```

To eksempler på rekursive funksjoner over lister:

```
1 - fun finn(x:int ,ls:int list) =  
2   case ls of [] => false  
3           | y :: resten => x = y  
4                   orelse finn(x,resten);  
5 val finn = fn : int * int list -> bool  
6 - finn(4, [2,4,6]);  
7 val it = true : bool  
8 - fun fjern(x:int ,ls:int list) =  
9   case ls of [] => []  
10          | y :: resten => if x = y  
11                          then fjern(x,resten)  
12                          else y :: fjern(x,resten);  
13 val fjern = fn : int * int list -> int list  
14 - fjern(1,[1,3,4,1,3]);  
15 val it = [3,4,3] : int list
```